TENTAMEN PHYSIOLOGICUM INAUGURALE, DE Fluxus Menſtrui Indole, Cauſiſque.

QUOD

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S. T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ Praefecti;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

JACOBUS CHICHESTER MACLAURIN,

LONDINENSIS,

SOC. REG. MED. EDIN. PRÆSES ANNUUS

ET SOCIUS EXTRAORDINARIUS,

NEC NON

SOC. PHYS. LONDINENS. SODAL.

Ad diem 12. Septembris, hora locoque ſolitis.

Curſus eſt certus Ætatis, et una via Naturae, eaque ſimplex, ſuacuique parti Ætatis tempeſtivitas eſt data, ut naturale quiddam habeat Maturitas, quod ſuo tempore percipi debeat.

Cato Maj. ſive de Senectut. Cicer.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXXVIII.

Soc: Med: Aberd:

hocce opusculum inaugurale

summo cum obsequio

offert Auctor

316847

Reverendo admodum

RICHARDO ROBERTS, S. S. T. D.

SCHOLAE PAULINAE LONDINENSIS ARCHIMAGISTRO,

PRAECEPTORI SUO CARISSIMO,

VIRO

Ob Ingenium, Doctrinam, Scientiam,

Maxime

Colendo, Honorando,

Ob virtutes omnigenas

Amando,

Diſcipulus gratiſſimus;

a

Item,

GULIELMO SAUNDERS, M. D.

NOSOCOMII GUYANI LONDINENSIS MEDICO,

Ibique

MEDICINAE PRACTICAE, CHEMIAE, &c.

PRAELECTORI JURE CELEBERRIMO,

In omnes Benevolentia inſignito,

Cujus ſub auſpiciis fauſtis,

Cujus exemplo ſemper laudatiſſimo,

Feliciter adductus,

Artis Hippocraticae ſtudiis primis incubuit;

Necnon,

Amico ſuo cariſſimo

KENNETHO MURCHISON

DE TARRADALE,

ARMIGERO,

Probitatis ergo ſincerae uſque ſpectabili,

Morum, Humanitatis,

Animique ad optimum quodque parati,

Ob Amicitiam

Intemeratam, integram, veram,

Quam ſibi benigne praeſtitit;

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30382956

Denique,

Affini ſuo dilectiſſimo

JACOBO GIBSON,

ARMIGERO,

CHIRURGO PERITISSIMO,

Artem propriam fauſtiſſime Edini exercenti

Summiſque cum Laudibus;

Ob plurima in ſe beneficia collata,

Protempſicon hoc Inaugurale,

Eo, quo par eſt, obſequio,

Animi haudquaquam immemoris

Pignus,

D. D. D. C.

Auctor devinctiſſimus, obſtrictiſſimus.

TENTAMEN PHYSIOLOGICUM INAUGURALE, DE

Fluxus Menſtrui Indole, Cauſiſque.

CAP. I.

DE MENSIUM INDOLE.

PROŒMIUM.

PAUCA de eo fluxu muliebri, qui menſtruus vulgo audit, tradere fert animus: Mei diffidens autem in tantam accingor diſputationem, almae utpote hujus academiae legibus obtemperaturus, moribuſque munere functurus impoſito, mandata enim, ſtudiorum curriculo in finem perducto, feliciterque peracto, ſingulos in ſcientia medica, et

 diligentiae

diligentiae et profectus indicia, minime dubia, in medium proferre depoſcunt. Haec extrema meta laborum, dulcis ſollicitudinum merces, praemiumque, quam delectabilis ! periculum tamen conatus lauream ambienti quam arduum ! Argumenti enim momentum, noſtri vires, acumenque ingenii longe longeque ſuperans, ne pro humeris onus majus ſuſtuli, verentem terret.

Catamenia opuſculi materiem hujuſce, et Philoſophos inter, et Phyſiologos, maximas uſque accendiſſe controverſias, nemini obſcurum eſſe poteſt ; iterum iterumque tractata, ‘ Quot ‘ non in hoc opus ab omni aevo ſummorum ‘ virorum conatus ? Quanti eundem in finem ‘ praeſtantiſſimorum ingeniorum patrati labo‘ res ? At quam infauſto ſucceſſu * !’ meritiſſimo equidem exprobare licet.

De

* Praefat. ad Sydenhami op.

De re tam crebro diſceptata, et eruditiſſime, in quam tantum doctrinae, tantum ſolertiae impenſum, nil vel minimi ponderis adferre profiteor, nil forſan novi: Aliorum recenſentem theorias, aliorum tradentem ſententias, varia denique ex aliorum deprompta ſcriptis colligentem, futilia cuncta, abſurdaque certamina, moleſtiâ tantum referta, ſedulo ſemper evitare oportet; cura igitur imprimis ſit noſtra, veniamque ſubmiſſe, ſi tenuia haec licentius fortaſſe attuliſſe videbor, flagito. Diſcentis, non docentis, nunc etiam officium exequor:

Brevibus

Γνωμη γαρ (ειτις καπ' εμου νεωτερου
Προσεστι) φημ' εγωγε πρεσβευειν πολυ
Φυναι τον ανδρα παντ' επιστημης πλεων.
Ει δ'ουν, φιλει γαρ τουτο μη ταυτη ρεπειν
Και των λεγοντων ευ, καλον το μανθανειν *.

* Sophoclis Antigone.

Brevibus itaque, indolis, fontis, atque cauſarum menſium expedire decrevi diſquiſitionem.

DEFINITIO.

Fluxus menſtruus, illa κατα φυσιν humoris ſanguinem referentis excretio, cui mulieres ſubjectae patent; quae e genitalibus effluit, fere, ineunte pubertate, incipiens, dummodo valetudine foemina bonâ fruitur, ſtatis periodis; atque ad annum quadrageſimum quartum circiter, aut quinquageſimum uſque, plerumque protrahitur, Graviditatem citra, vel Nutricatum.

Quod inter ſingulas immune evadit intervallum excretiones, varium ſaepe eſt, creperumque, et a victus conſuetudine diverſa, habituque corporis maxime pendere neceſſum eſt: Variarum incolas regionum, aut plagarum diſpa-

rum,

rum, multum inter ſeſe quamque diſtare nemini non patet: Notatu tamen digniſſimum, eaſdem regiones verſantes foeminas raro convenire; aliquae enim menſtruo per ſpatium quinque, vel ſex etiam hebdomadum, fluxu prorſus liberae optime valent; dum aliae contra crebriori hujus ſunt obnoxiae vectigalis reditui, et vix menſe dimidiato, aut minore potiuntur intervallo; aliaeque non ſaepe equidem hoc a fluore penitus fiunt immunes, identidem fuſius menſtruantes, quibuſdam enim ad duodecimum extenditur diem *. Ruſticae, eae quoque quae laborem exercent impenſum, vitamque colunt inopem, et viragines: Mulieres contra tenellae vitam otioſam, lautam agentes, gulae indulgentes, et luxuriae, ex Amaltheae cornu haurientes, laſcivioreſque exempla edunt. Puellae illae quoque quae jam pubertatem nactae, et vetulae pariter, quibus vis menſtruifica jam langueſcit, caduca,

* Sennert.

caduca, citoque interitura, ſimiliter perinde, quoad periodos, abnormes. Fere tamen et Naturae legibus conſentaneus, etſalutarius, excretionem menſis complere terminum lunaris, vel dierum circiter viginti octo. Auctoribus tam bene compertum, quam Καταμηνια, Μηνες, Εμμηνοι a Graecis, a Latinis, Menses, Menstrua Purgatio, Excretio Lunaris nuncupari: Quibuſdam uſum ſpectantibus Καθαρσις γυναικεια: Vernacula noſtra, the monthly courses of women, the Flowers, &c. audiunt.

An mulieribus viventium ſolis fluxus accedit menſtruus, maximam devinxit curam, neque lis dirempta adhuc quieſcit. E ſummorum laboribus virorum eluceſcat veritas ſperatum, quoad tamen rem in praeſenti diſceptatam, verum denſiſſimis quaſi tenebris adeo praecluſum huc uſque operitur, diverſi qui multarum eventus obſervationum has ipſas nubes ſtipatiores,

ores, denſiores reddunt, pro luce obſcuritatem gignentes.

Permulta, fatebor, in utramque occurrunt ſententiam; unuſquiſque, ſua fretus experientia, ſuam cum eventu diſpare profert, animuſque cogitantis dubius haeret, nec quo ſe vertat pernoſcere ſentit; quid enim, cuiquam in mentem inducenti, ſummos ſcientiae, peritoſque, in tali implicatos verſari indagatione, factaque ſua, cura collata, fideliſſime proponere, ulterius ſupereſt? Liceat tamen, noſtra quo ſtat ſententia, quam pandere diffidenter: A nobis alienum, ſemper maxime alienum, alicujus ream agere fidem; cuivis aliorum rimanti argumenta, aemulum ſeſe, uſque ſicut verum patere videbit, admovere, conceſſum datur, jure hoc communi igitur uti viſum eſt.

Fluxum manare menſtruum non hominibus proprium alii aliis parcius opinantur, paucis tantum

tum concedentes brutorum, iis praeſertim quae humanam appropinquare naturamque, formamque, dicuntur, alii uberius omnibus paene animantium; alii, proh abſurdum! vegetabilia ipſa cuncta ſubjici fortiter autumant.

Brutorum quaedam, quibuſdam, e genitalibus humorem, excernere temporibus, quo majus inter ſeſe in mutuos ſollicitantur amores, nullus dubito: Nequaquam tamen talem ſuccum, in ipſis ſolum cupidinis ardoribus manantem, ſemperque, remotis ſatiatiſve iis, ceſſantem, uterino menſtruali ſimilem ullimodo damus evadere *. Excretio namque haec rara eſt, et inſolens, quodam tantum facta tempore, atque veriſimilius libidinis, aeſtro immodice flagrantis venereo, effectus

* Non Beſtiae menſtruant, neque enim credo affirmantibus, fortiter autumat Hallerus; Phyſiolog. tom. vii.

effectus habenda videtur. Recentiores inſuper auctores, ſimias ſolas catameniis e naturae legibus ſubjici, annuunt * ; ſtructurae ergo haud humanae abſimilis, genitalium formae, ſituſque, nimirum, quippe in obeundo ſeſe ſaepius ſurſum erigere gaudent ; ſententia autem et haec etiam valde decertata, ſub judice incerta relinquitur ; nobis, fundamento inſtabili ſaltem niti videtur, diligentiorum quia quamplurimi, hoc, tam inſigne, ſilentio prorſus praeteriere proprium. ARISTOTELES omnia eximi ovipara, vivipara fere omnia communi ſubjecta decreto animalia eſſe duxit : Piſces ob elementi, quo degunt, frigidiorem temperaturam, aves, ob ſiccitatem, immunes eſſe ; mulieres attamen ullo alio menſtruare plenius animali conceſſit, vac-

* Aſtruc. Maladies des Femmes. Linnaeus in Syſtem. Natur. duas ex Simiarum claſſe menſtruatas pingit. Buffonius fere omnes, Hiſtoire Naturelle.

cam deinde, equam, atque canem *: Hic, et inter antiquiores, nequaquam hanc confirmatam fuiſſe rem advertere eſt; PLINIUS enim, 'Solum animal menſtruale foeminam eſſe,' pro virili teſtatur parte †. Vegetabilium denique excretio ab ipſis reſorbetur.

Viros ipſos, ecce! mulierum aemulantes curſus, criticae cuidam, et ex ordine humoris e corpore miſſioni ſubjici, quibuſdam affirmatur, e quovis excreto, per cutem puta, aut per renes: Nec deſunt qui, quoque exacto menſe, ſeſe doloribus affectos levibus, plenitudiniſque ſenſu, inteſtinorum ſeu cujuſdam excretorii alii, incitato levari niſu teſtantur; hocque non ſemel, ſed iterum iterumque repetitum eveniſſe. SANCTORIUS *criſin hanc maſculam menſtrualem* tradit, bene quaſi

* Ariſtot. *περι Ζωων Ιςοριας*, cap. 19. lib. iii. cap. 2. lib. vii.

† Plinii Hiſtor. Natural. lib. vii. cap. 15.

quaſi notam, ponderis in capite ſenſu, ac cephalalgia, corporiſque fere totius praeceſſam languore, auctiore urinae mictione, aut lotio copioſius deponente, latam *.

Brevia, brevia tantum enim, ſubjungere ineptiae tales, fabulae revera aniles, nugaeque depoſcere dignae, officii hortatur ratio, de qualitate venenata, deque vitiis, paene innumeris, humori, qui menſtruatim ejicitur, inſulſe adſcriptis; permultorum veterum, atque hodiernorum etiam, quo major his adhibeatur fides dictis, inſpicias licet opera, talibuſque gerris ſtolidiſſimis ſcatentia cernere eſt. Catameniorum omnes fere, quibus foemineus urgetur ſexus, viribus adjudicantur morbi: Retenta, idcirco ſanguine cum mixta puriore, et una circumvecta, vix poteſt, quin et caeteros quoque humores, blandos alioquin, et mites polluant; alium arceſſe,

* Sanctor. Medicin. Static.

arceſſe. Menſtrualem praegnantibus denegatam excretionem, atque lactantibus, ob ſolam indolem viroſam, jurare haud cunctatur, praetermiſſis aliis, et menſtruorum ſuppreſſionem alicujus haberi comitem morbi fere ſymptomaticum. Magnus medicinae Pater ipſe teſtimonia de his, vix ſibi quidem congruentia, tradit, malignitatem his exprimit verbis: ξυει την' γην ως οξος, και δακνει της οι αν επιψαυση γυναικος, και ελκοι τας μητρας,—alibi autem inquit, χωρεει δ'αιμα οιον απο ιερειυ και ταχυ πηγνυται ην υγιαινη η γυνη *, laudatiſſimæ enim ſanguinis optima conditio, ut ruber ſit, citoque concreſcat ducenda eſt. ARISTOTELES ſimiliter e vitiato quodam, morbidoque componi ſanguinis genere menſes, naturae a reliqua ſapienter beneficio maſſa ſecreto, duxit †. PLINIUS monſtra mille hiſce ortum exiſtimavit ducere ‡: Quam

* Περι γυναικειων νυσων.

† Περι Ζωων Ιςοριας. lib. iii. c. 19.

‡ Plinii Nat. Hiſt. lib. vii. c. 15. Ovidius, poeta facundus, Pelignae gloria gentis, humorem menſtruatim excretum lunaris titulo inſignit viri.

Quam ob rem νεωτερικων complures ſua ſcripta quoque talibus inquinavere ineptiis miror *.

Fluxum, de quo nunc agitur, multos ſexus ſequioris arceſſere morbos, ‘ non is ſum, qui ‘ pernegem :’ Hic tamen ad proprietates ſolum advertitur ſpecificas ; taleſque nugae errore tantum fulcitae, penitus relictae, nunc tandem fauſte reſpuuntur, nullimodo menſtrualia venenata imbuta facultate, vel acrimonia praedita eſſe erodente, conprobatur ; ſed contra, aeque ac humores corporis caeteri, innoxie manare, aliquibus quanquam abhorrentia propriis, undique conceſſum †. Humorem hunc ipſum e viis haud

* Conſulas hortor Fernelii Phyſiolog. tom. vii. Columellam de re ruſtica : De Graafium, tit. de Flux. menſtr. Etmullerum ; Sennertum ; Ludov. Bonacciolum de Foetus format. Verheynum, et alios.

† Ex Aſia, inquit Hallerus, videtur opinio de menſtrui ſanguinis foetida, et venenata natura, ad nos perveniſſe,

haud itinere prolatum exeſis, ſpectantes, in tanta perſtare hallucinatione, tamque diu, in ſummis notatu dignum; quomodo enim, quaeſo, abſque internecione ſanae evaderent partes vicinae, ſi virus majus fluidi tantum, quantum etiam arborum, ſuo enecare superventu ſtirpes, novellas urere vites, canes guſtatum in agere rabiem, Elephantiaſin gignere, Alopeciamque, Epilepſiam, Maniam ipſam, teterrimam dénique late vaſtantium malorum inſtruere cohortem; aut quo plura, in corpore accumulatus, praeſtare cohibetur, geſtantibus praeſertim? Puellus in utero enim tenerrimus quovis certè citiſſime adficitur ſtimulo.

Materiem tamen hanc longius aut utero ſubſiſtentem, aut vagina, vel valetudine adverſa, vel

veniſſe, et per medicos potiſſimum Arabes ad Europaeos perveniſſe. Mos apud Hebraeos ne religionibus interſint mulieres interdicere ex hoc ortus, juſſuſque eſt, dum menſtrua fluerent.

vel quovis mechanice agente obice, Hymenis puta imperforati gratia, ipſiuſve Matricis, mora ſtagnantem, putrefactam iri, exindeque qualitates adſumere morbificas *, vel quibuſdam morbis matricariis, ulcere forſan, aut carcinomate, vitiari, non inficiendum, nunquam tamen tam acre reddi, quam venenum haberi conceditur. Humores paene cunctos morbide detentos vitiatos evadere omnibus in confeſſo eſt, et ſic revera de menſibus fit; φλογωσις autem a longius orta retentis, non a quavis actione pendet viroſa, mera ſolum preſſione irritante. Uterus ulcere adfectus inquinamentum fortaſſe impertiri,

* Evenit interdum, quod ille ſanguis utero conceptus non illico effundatur, verum ibi cunctando putreſcit, ut fit in loco humido et calido, quin foeda excrementa plurima nonnunquam in utero ſtabulantur, quibus ſanguis ille remiſceatur, ibique interceptus et exitu prohibitus, in peſſimum degenerat venenum; Joan. Heurnius, cap. 1. tom. iii. Conſule et alios.

pertiri, ſuccis tam morbidis, acribuſque commixtis, poteſt.

Humor autem hic, quod veras attinet qualitates, dummodo ſeſe juſtum gerit, nec tenuior, nec craſſior ejicitur: Junioribus forſan tenuior, et ſaepiſſime carnium recens occiſarum adſpectum refert: Senioribus nigrior denſiorque; aetatem tenentibus florentem medius, neque foetorem proprium exhalat ullum.

Menſtrualia naturaliter, ineunte pubertate, primum erumpere, ſecundum circiter ſeptenarium ſcilicet, jamjam retuli, ſanam quamdiu ſeſe habet foemina, et reipſa hujuſce haud dubium ſtatus praebent ſignum; mutationes tunc temporis permagnas, nobileſque ſubit corpus. Puero barba pullulat, tenera, atque decora, vox antea ſtridula, rauceſcit, inque graviorem tranſit ſonum; teſtes identidem officio fungentes ſuo ſemen ſecernunt, effloreſcunt pubes, totum

denique

denique corpus toroſius evadit, atque robuſtius, perfectionis ſtatum ſummum mox induturum. Puella ſimiles, ſed, ut ita dicam, majores: Mammae planae antea venuſte intumeſcunt; oculi inſolito micantes fulgore lepide ſplendent, votorum denuncii; Pubes, ut in Puero ſit, molli lanugine veſtitae teguntur, menſtruoque tam diu expectato fluore tandem erumpente, in Procreationem adaptatur.

Raro tamen incommodis abſque gravioribus praeceſſam: Fere quippe per tempus profluvium praecurſans, trium, quatuorve, pluriumve aliquando dierum, Cephalalgiâ aegra urgetur Foemina, Mammarum tenſione dolorifica, gaſtrodynia, nauſea, vomitu etiam: Reſpiratione laborat difficili; in Pelvis regione, atque uterina plenitudinis adficitur ſenſu, ſaevis ſaepe per Lumbos, et Pelvim erraticis comitato doloribus, pruritu circa Pubes ingrato moleſtoque, atque frequente mictionis cupiditate, Urinâ turbidâ.

Vultus pallore ſuffunditur, Pulſus celer, duruſque, febricula ſtipatus adeſt.

Haec ſymptomata miſeram graviter urgentia, ſtillicidio ex organis Generationi inſervientibus migrante parco, levata tolluntur, humoris tenuis, feroſi imprimum, aut rubelli, leviter ſanguine tincti, gradatim tamen veriorem arrogantis indolem, ſanguinis ſpeciem rutili prae ſe ferentis. Hoc quoad colorem, ac propria, humoris diſcrimen ARISTOTELI clare compertum, Menſes in duo dividenti genera, unum a Puellis junioribus, alterum autem ab adultioribus excretum *.

Signa haec, ſicut Menſtruorum praenuncia, ſupra memorata, ante ſingulos eluvionis crebro recurſus repetita oriuntur, interdumque aſpere, expurgatione donec rite reddita, miteſcere inchoant,

* Ariſtoteles περι Ζωων Ιϛοριας, cap. xix.

choant, vel demum penitus evaneſcunt: Quibuſdam aliquando dolores uterini, atque lumbares, ſaevius laceſſentes, Puerperii etiam ipſius aemuli graſſantur; aliis fauſtius ſeſe habentibus, Catamenia quovis abſque incommodo, a primis etiam, feliciter labuntur: Rariſſime tamen venia praebetur tanta, modove tam ſecundo hoc commune foemineum Naturae debitum perſolvere; quaedam enim praeterea his malis ipſis frequentius recurrentibus cruciatae premuntur, quotieſcunque excretionis tempus adventum inſtantem vaticinatur.

Ætatis, quo primum orditur profluvium, annus diverſum ſeſe habet: Plerumque tamen, earundem incolis regionum, ejuſdem, aut prope ejuſdem, evadit temporis. Climatis temperie forſan, corporis habitu, victuſve conſuetudine magnopere pendere nemini non conſtat. Regionum mulieres calidiorum, Aſiae puta, aut Americae, citius matureſcentes, citius quoque Catamenia pro-

ferunt:

ferunt : tempeſtivarum, ut noſtrae, paulo ſerius : frigidiorum autem, et arcticarum, his tardius. Puellae, exempli gratia, prius dictarum regionum, pubeſcentes, Menſtrua, annum agentes nonum, decimum, aut circiter, edunt, non raro equidem promptius. Noſtratibus, in medio inter ambas incedentibus calle, Menſtrua ad anni decimi initium quarti quintive effundere mos eſt. Quo ad Septentrionem majus recedas gelidiorem, in ſeriores cohibentur annos. LINNAEUS ita Laponicas Naturae juſſas, donec multum provectiores, mandata aſpernari Auctor eſt ; parcius tunc etiam, longiora, ſingularum inter excretionum vices, intervalla colentes, Solſtitio plerumque aeſtivo reditarum ; multas quoque Vir ille celeberrimus, per totum Vitae decurſum, Catameniis omnino liberas carere, tradit ; alias non per Hyemem edere *.

Haec

* Vid. Flor. Lapon.

Haec HIPPOCRATIS de Scytharum Foeminis Νωμαδων monita rata confirmant, quibus menſtruus parcus ejicitur fluxus, et inſolens, regione ſub montibus poſitâ Riphaeis, Boreas unde ſaeviens ſpirare perſtat, aëre denſo, nebuloſo, ſoloque tam humido, quam Hyemem ibi ſemper praeſentem adeſſe quadantenus dicas, Aeſtatem breviſſime, et per exiguum calefacientem tempus *.

Haud paucae tamen Auctoribus, ſummae digniſſimis fidei, foemellarum enarrantur hiſtoriae †, Menſtrua quibus praematurius erumpentia, prodigio ſunt, Phaenomena tamen certe inſueta

* Hippocrates περι αερων, υδατων, τοπων.

† Conſulas oro Memoires Acad. des Sciences l'an. 1708, p. 395. Van Swieten in Aphor. Boerhaav. Comment.: Hercules de Saxonia in Epiſt. ad Schenkium, ſic, Puellam novi annum quintum agentem, ſingulis

inſueta admodum habendae, nullâ Naturae moribus ratione conſentaneae, legeſve dirimere ſolitas valentes: loco Septenarii ſecundi, temporis uſitatiſſimi, in primis aliquae menſtruaſſe dicuntur

lis menſibus, modice tamen, expurgatam. Schenkius in Obſervat. lib. 4. Ulricus Regelin filiolam ſuſcepit, quae ſtatim atque quintum aetatis annum exegit, menſtruo fluxu laborare coepit: Meis temporibus, inquit Albertus Magnus, in Comment. ad lib. 2. Phyſicor. Ariſtot. praeſentata fuit puella, quae nata fuit dependentibus uberibus, cum pilis inguinis atque aſellarum, et mater ejus fatebatur etiam, quod patiebatur menſtruorum reſolutionem. Filia cujuſdam tabellarii, cui a quarto in octavum aetatis annum periodice fluxiſſent menſtrua, &c. Tulpii Obſervat. Medic. lib. iii. c. 36. Joannes Riolanus de Uteri morbis ſic, menſtrua in magna copia in Puella trienni fluxere; Fernelius, lib. vi. c. 16. Puellae cuidam anno octavo menſes rubri ſupervenerunt, cum ceſſaſſent, ſanguis e naribus fluere, quod ei antea ſaepius contigerat. Puellam annorum novem utero geſtaſſe viſam ſcribit Savanarola, et a ſe etiam viſam Joannes

cuntur incunabilis : Foemellas anniculas, biennes, trienneſve ſaepius invenies, ſexennes, ſeptennes, aut octennes crebro. Puellam novennem, non ſolum rite menſtruaſſe, ſed concepiſſe etiam, refert SCHENKIUS. Fragiliores tales eſſe, vitaeque brevioris praecoces ſortem adeptas eſſe, contra tamen ſerius menſtruantes longaeviores evadere, bene SYLVIUS admonere videtur *.

Catameniorum praeterea ceſſationis adventus, ac exortus, aeque diverſus reperitur, cui tamen

ratione

Joannes Capella ſenior, undequaque doctiſſimus mihi coram affirmavit, inquit Jacobus Sylvius de Generatione differens ; Schenkius Obſervat. lib. iv. fuere quinquennes, et octennes menſtruatae. Quotidie, teſtatur Hallerus, Puellam patriciam coram video, forma, ingenio, gente praeſtantem, novennem, quae jam ab aliquot retro annis menſes accurate patitur ; Phyſiol. tom. vii. p. 139. De Muliebr. et ultra. Etiam paſſim reperies matres novennes, neque decennes, et duodecennes frequentes deſunt.

* Inſp. Jacob. Sylvium de Generat. et Sennertum.

ratione pari plerumque conſentaneus, parque componitur. Plagarum Foeminis citius menſtruantibus fervidiorum, citius quoque fluxus obrepit finis, annum aetatis quadrageſimum fere circiter, vel ante: Frigidiorum incolis in longius protrahitur aevum; Noſtratibus, annum circiter quinquageſimum ceſſat languens, neque, hic referre liceat, hujus ad ſalutem tantopere conducentis fluor humoris, incommodis abſque gravioribus abire ſolet.

Nullimodo deſunt, quibus ad ſenectutem etiam Menſtrua ſeſe comites ſerotina praeſtarunt; grandaevae huic obnoxiae fluxui memoriae traduntur: Fidemque addunt eae, quibus επιμηνια per ceſſantia intervallum quam longum *, aetatem

* Hippocrates, περι Επιδημιων tractans, menſium per ſeptennium ſuppreſſione adfectae, abdomine diſtento, laterisque tumore dextri, hiſtoriam offert, cui tamen poſtea rediit fluxus. Recentiores inſuper iſtiuſmodi plurimas

tem jam nactis provectiorem, ex improviſo derepente attonitis eruperunt *.

Quaeſtio

rimas contingiſſe ſcribunt, mulieres, nam inquit Trajanus Obſervat. 1. c. 9. nonnullae per biennium, quinquennium, ſeptennium, menſibus carent.

* Bohnius in Circ. Anatom. p. 243. Octogenariam, quae, ingruente Febre, menſibus purgata fuit, memorat. Reinand. Solenand. Obſ. i. ſect. 15. conſ. 13. Etmulleri opera, tom. i. Quaedam ſeptuageſimum agens annum, ordinarie per annos aliquot purgata fuit; Solenand. Obſ. 42. and 43. nimirum cuidam ſanguineae, robuſtae, et morbis parum obnoxiae, ſterilis tamen, ad annum uſque ſeptuageſimum octavum, ordinate profluxiſſe teſtatur; Guliem. Fabric. et Horſtius mulieris exemplum cui annum agenti ſeptuageſimum tertium ſimile quid evenit. Unius memoriam, Memoires Acad. des Scienc. conſervant ad annum, quam mirabile! centeſimum aetatis ſextum menſtruatae; idemque Blancard, centur. vii. Harum nonnullae perpetuomenſtruo ſeſe

Quaeſtio Phyſiologicos inter maximi revera ponderis fatendum, ſeſe offert, nunc indaganda; eſtque, anne ullae a communi ſolutae vinculo, vectigali menſtruo prorſus evadunt liberae? Adfirmantium tueri aciem arridet, praetermiſſis autem peregrinantium inſomniis, mulieres quarundem regionum incolas, a fluxu penitus immunes fingentibus, climatumque etiam quam inter ſeſe maxime diſparum, CHARLETONUS ſicut de Braſilienſibus *, PECHLINUSque de Gronlandienſibus vindicat †.

Nequaquam

liberarunt ſanguine, nonnullis poſt intervallum contingere longum: Cum menſibus, auctor eſt Hallerus, ſerotinis redit fere et foecunditas; hic quoque non de agitur morboſis, ex uteri natis vitio, ſanguinis per Genitalia miſſionibus, ut ſaepe equidem in hiſce fit, ſed ſanis atque ſalutaribus tantum.

* Charleton de Catameniorum Cauſis.

† Vid. Pechlin. Obſ. Phyſ. Med. lib. i. obſ. 34.

Nequaquam ullius adverſare fidei volupe ſit, nequaquam exprobare,

————'Pictoribus, atque Poetis,
'Quidlibet audendi ſemper fuit aequa Poteſtas *.'

quia non Medicis datur: Quid igitur? Hiſtoriis deceptos rerum infidis, fictiſve irretitos, talium vindices ineptiarum demus: Obſervationes ſaltem incuria collatae traduntur; menſtrua aliis aliis, parciora fieri, et rariora, concedimus, et dotibus forſan abhorrere parum, idonea tamen quod officio uſibuſque menſium fungantur juſtis. Haec tamen in animum induxere ASTRUCII, Fluxum menſtrualem e luxuriae tantum, vitaeque lautioris vitiis natum oriri, eaſque, quae inopiam colentes, vitum agunt, "ut priſca gens mortalium" ſimplicem, egenamque, incommoda quoque identidem victum ditiorem,

* Horat. de Arte Poetica.

ditiorem, plenioremque plectentia, inter quae Menſtrualia, fauſtiſſime evitaſſe, Naturae muneribus benignae, doniſque effuſis munifice collatis, tranquille otio fruentes beato *.

Medicorum multas mulierum continent hiſtorias ſcripta †, per totum vitae decurſum menſtrualis expertium excretionis, quoviſque abs malo: Inſignius autem exſtat, tales et concepiſſe,

* Aſtruc. Maladies des Femmes.

† Fernelius Patholog. lib. vi. cap. 16. Conformationis, inquit, naturale vitium ex quo mulierem vidi, cui nunquam vel menſes, vel aliud quidquam, fluxit ab utero, ac nihilominus bene habita, prorſuſque incolumis annos vixit circiter ſexaginta. Ludov. Mercat. de Mulier. affect. lib. i. c. v. non paucae inter Foeminas ſunt, quibus etſi jam conſenuerunt, menſes tamen fluxere nunquam, quarum nonnullae concipere viſae ſunt, aliae vero ſteriles omnino permanſere. Bene habita et ſanguinea mulier nullis unquam laboravit menſtruis, nec

piſſe, et partus feliciter enixas eſſe validos, quanquam fatendum, plerumque ſteriles. Memorantur praeterea quibus virginibus legitime fluxerunt menſes, in matrimonio autem conjunctis omnino defecerunt *.

Hiſce

nec incommodum inde paſſa eſt ullum ; ſterilis tamen in bino matrimonio per vitae dies manſit. Vid. Fel. Plater. de part. Generat. dicat. Nonnullae quippe, inquit Ludov. Mercat. genitalia et os uteri perforata non habent, aut majori ex parte clauſa ; de Mul. affect. lib. i. cap. v. Pertinebat ad meam adfinitatem matrona, (inquit Hallerus in Phyſiol tom. 7. tit. de Muliebrib.) quae poſt primum puerperium neque menſes, neque lochia novit : Quam equidem immatura mors abſumpſit, ut tamen aliae cauſae fati propriores videntur. Auctoreſque praeterea innumeras paene iſtiuſmodi enarrant hiſtorias ; conſulas igitur Sennert. lib. iv. cap. 1. La Motte Obſerv. 23. 24. De Haenii Ration. Medend. &c. &c.

* Vid. Fel. Plater. de Mulier. partib. Generat. dicat.

Hiſce rarioribus tamen imperterriti allatis, noſtra adjungere non dubitamus ſuffragia opinantibus, generandi primo compleri, menſtruis erumpentibus facultatem, ceſſantibuſque ceſſare.

Praeter antea traditas, Cantatrices MOSCHION *, SENNERTUS, FORRESTUSQUE† Cantatrices, Saltatriceſque, menſtruo nunquam laborare profluvio teſtantur; FREINDIUSQUE fama notiſſimus ſuo tutamine etiam eaedem opitulatur ſententiae.

Ad menſuram quod attinet humoris Mulieribus excreti menſtruatim, adhuc fortaſſe dubium, deque hac inſtituta re pericula nequaquam rixam

* Moſchion περὶ ποιων αι εισιν κατα φυσιν μη καθαιρομεναι ſic diſſerit, αι κοραι δηλονοτι, και αι γραιαδες, και εκειναι αι τινες μεγαλοφωνουσι συνεχως,

† Tom. iii. lib. 28. obſ. 1. quod et Experientia ſatis confirmat, aſſerit Freindius in Emmenolog. cap. 3.

rixam ambigua compreſſere, ponderis revera leviſſimi, futilem: Ad ejicientis certe habitum, victus conſuetudinem, moremque, robur denique corporis, reſpicere oportet. Temperatura coeli calidior, temperamentum plenum, atque πληθωρικον, menſae ditioris dapes, epulaeque opimae, vitae inſuper deſidis, et ignavae ſegnities, excretionis inprimis adaugent copiam, Libidiniſque vires ſtimulatrices praecocis praeſertim. Terrae contra frigidioris coelum, diaeta tenuior, frugique, labor improbus, temperamentum potiſſimum modeſtius, caſtiuſque, minorem reddunt. Eadem perfecto Foemina, ſana quamvis, diverſam diverſis excernit copiam tempeſtatibus; inter ſe vix ullae concinnunt duae: Revera itaque certa aliqua, juſtave Menſium definiri menſura recuſat, eam niſi, quae actionibus minime iniqua naturalibus conprobata arguitur, adſciſcimus quantitatem. Humor αιματωδης e Genitalibus lentius effluens, non latice pleniore equidem,

dem, ſed guttatim, quo facilius enucleetur quaeſtiuncula haud parum obſtet.

Hippocrates primum jurgium molitus eſt ſedare, atque Graecarum menſtruationis mulierum heminarum, noſtrates apud duodeviginti circiter menſura uncias valentium, duarum exaequare ſummam atticarum ſtatuit * ; prave equidem. Astrucius ab unciis octo ad uſque exſurgere ſexdecem duxit †. Hallerus a ſex ad circa poſuit octo ‡ ; haec Freindium in errorem citius deceptum, noſtratium Foeminas uncias quoque menſe ejicere viginti adfirmantem §, irruiſſe evincunt. De Haenius, plurimis

* Hippocrates περι παθων γυναικειων, lib. i. cap. 9.

† Maladies des Femmes.

‡ Halleri Prim. Lim. Phyſiolog. ſect. 861. tit. De Utero Virgineo.

§ Vid. Friendii Emmenol. cap. 1.

mis de hoc quam ſcite periculis editis adductus, rectiſſime, ut videtur, menſuram a tribus ad quinque plurimum accedere uncias, compertum habet, ad octo raro, atque, quamdiu ſeſe ſanam gerit matrix, vix unquam decem aequantem *.

Aliis poſtremo per pauciores, aliis per plures manare Menſes ſolent dies; ab iiſdem enim, quibus menſura, praecipue profluvii pendet diuturnitas: Nonnullis enim vix dierum trium fluxus complet ſtadium; plerumque tamen quatuor quinqueve, nonnullis autem rarioribus hebdomadis ſibi vindicat periodum, unde *Septimana dicta mala increbuit*: Fluxus forſan vel ante dierum ceſſans eluviem trium, aut ſex ſuperans, in perrexiſſe ducendus eſt morbum.

* Vid. Rat. Medend. ej. cap. vi. p. 4.

CAP. II.

DE MENSIUM FONTE.

UTERINE ipſius, aut Vaginae fontes penum menſtruali ſuppeditent excretioni, maxime Phyſiologicos inter diſceptatum haeret. In utramque plurimi fortiter digladiantur ſententiam, factis, et autopſia ſua, ſaepius repetitis, munitam. Anatomicorum quidam *, quibus Foeminarum, ipſis fluentibus Menſtruis, extinctarum cadavera facultas incidendi praebita occurrit,

* In Puellae, quo tempore Menſes fluerent, ſtrangulatae cadavere, ſolus ſinus Pudoris obſervatus ſanguine tinctus menſtruo, uterus autem prorſus ſiccus, et arcte connivens; Conſ. Piſon. de Morb. ab illuv. ſeroſ. § ii.

rit, canalem, ut aiunt, vaginalem cruore refertam inſpexere, vaſaque ejus diſtenta, et ſanguine ſcatentia detexere; uterum tamen, quam diligenter atque rimatum accurate, omni vacuum tale, ſiccumque reperiere, mundumque. Mulierum quoque, revera paucarum, foetus geſtantium, neque non Menſtrua identidem* rite excernentium, exempla confidentius prolata, adducuntur; quomodo enim, orificio, ut in ſit Praegnantibus, uterino penitus clauſo, quidquid effluere dignatur? rogitant.

Fateri

p. 2. cap. 7. Similiter duarum mulierum cadavera ſecuimus, quibus Menſes fluebant ſuſpenſionis tempore, in quibus praedictas colli uteri venas ampliſſimas vidimus, ſanguinem menſtruum effundentes copioſum in collum, et ſinum pudoris, et nullum in corporis uteri cavum; Pinaeus, lib. ii. c. 1. de notis Virginitat. E vagina quoque educi Catamenia opinantur Bohnius, Columbus, Santorinus, La Motte, cum plurimis aliis.

Fateri tamen nihilominus lubentiſſime voluntati eſt, noſtrum nequaquam largiri talia ſuadentibus adſenſum arridere: talia eveniſſe, minime, cuidam Naturae opera, varia admodum, atque inſignia, ſpectanti, inficiendum, rariſſime utpote, morbique veri aeſtimanda ſigna; omnis enim ſanguinis e Vaginâ miſſio, vel morboſa, vel aeque vicaria, ac eae, quae, ſuppreſſione urgente diuturna, e caeteris corporis partibus ſcaturientes erumpunt ejectiones, habenda eſt.

Uteri ipſius vaſa per internam totam cavitatem cruore infarcta repletaque quamplurimis enarrantur *, Fundusque ejus foraminibus praeſertim pertuſus frequentibus, ipſo naturali perſiſtente

* Cum enim virginis, quae menſtruo profluente ſanguine interierat, itemque unius atque alterius mulieris, quibus is fluxus paulo ante obitum aut fuiſſe, aut certo inſtitiſſe videbatur, Genitalia annexaſque partes annis ſuperioribus

ſiſtente fluxu, hiantibus patuliſque, ceſſante autem, vix eminentibus: Organum praeterea ſanguine refertum haud raro detegitur, a Vulva omnino ſicca, terſaque diſſidens. Haec in Foeminarum

ſuperioribus diſſecuerim, poſtquam illum qui Utero, Vaginaque ſanguinem, ichoremve ſanguineum ablui, atque abſtergi juſſiſſem, haec ſedula inſpectione obſervavi; neque in vagina, neque in cervice quidquam erat quod cruorem ex earum parietibus prodiiſſe ſignificaret: Contra autem univerſum uteri fundum, in ea cui ſanguinem defluxiſſe conſtabat, in reliquarum vero altera omne fundum, ejus ſuprema parte excepta, in altera autem et totum fundum, et proxima cervicis pars ſanguineis undique maculis diſtinguebantur. Sic teſtatur Morgagnius in Adverſar. Anatom. cap. i. ſect. 33.; conſule et de ſedibus et cauſis Morborum. Uterum quoque in Menſium ſuppreſſione ſanguine refertum eſſe, teſtantur Marcell. Donat.; De Haen, &c. inquinari ſanguine fluentibus, et vaſa ſua plena, memorant Verheynus, Spigelius, Mauriceauxius, Littrius, Liſterus, Hallerus, &c. &c.

minarum derepente cadaveribus enectarum mortis inopinatae ingreſſibus, vi illatae, vel ultima occiſarum ſupplicii poena, ipſo menſtruo laborantium profluvio.

Nequando tamen et ſitu inferiore, et pendente, arteriae uterinae a vi illata aliquas ſubiiſſent mutationes, in ſuſpenſarum praeſertim exemplis, Haemorrhagiis inprimis e vaſorum ruptura ortis, peritus quiſque videat; humoris attamen dicti ex utero fluentum majus evincitur, Matricum argumento inverſarum, quibus, teſtante Hallero, ſanguis patulis ex αγγειων oribus, interne terminantibus, matricariis ſtillare viſus probatur *. Os uteri, profluvio recurrente catameniali,

* Veſalius inquit, ' quia tamen Mulieres Uteri procidentia laborantes ex ore Fundi Uteri ſanguinem ' hunc excernere indubitatum eſt, ideoque non ſemel ' ipſe praeſentis diſputationis gratia vidi.' De human.

meniali, aut durante, patens hiare SPIGELIUS eſt auctor, partibus madore quodam vicinis faetido relaxatis, cerviceque ejus, quam aliter exſtare ſolet, ampliore comparente.

Hiſce obſervatione ſedula, aſſiduaque confirmatis autopia, inter ſeſe quoque diſſidere hujus vindices, aemulique, inque duas abire partes invidi diſcedere coeperunt, e Fundo, ſive Collo Uteri, Menſtrua ſuppeditentur invicem diſceptantes *; undique cadaverum ſectiones utroſque

man. corp. fabrica, lib. iv. cap. 15. Conſule Mauriceaux des Maladies des Femmes groſſes et accoucheés; obſervations ſur la groſſeſſe; Littrium; Hiſtoire de l'Academie Royal des Sciences; Peyerum. Spigelium; Halleri prim. lineas Phyſiolog. tit. de Utero Virgineo. ſect. 855.

* Exemplo cujuſdam Mulieris ſanctae tantum nomine, quae laqueo ſuſpenſa jugulata eſt, quo tempore Menſtrua patiebatur, cujus ſecuit cadaver diligenterque

que fulcientes affatim percenſentur ; plerumque tamen dictorum ſumma, Fluxum ex Uteri corpore ſuppetias haurire ſuas arguit *, eruptionibus e cervice rarioribus, ſuccedaneis tantum, atque vicariis, Naturae legeſque praetergredientibus ſolitas, uſitátaſque, erraticis habendis ; et ſic ſeſe revera res gerit.

Quo clarius hujuſce eluceſcat indoles fluoris, ſeu Venae, ſeu Artériae penum praebent humoris, indagandum ſupereſt. Haud levium fontem plenum exhibuit Medicis diſceptationum : Colorem crebro nigreſcentem †, ſanguinem e Venis referentem

que obſervavit dicta menſtrua, per collum tantum, et non per cavitatem, aut corpus Uteri, expurgari, Columb. ſub fine ; Conſule Severin. Pinaeum, La Motte, Santorinum, et alios.

* Vid. Auctores ſupra citatos de Fonte Menſium, an Utero, vel Vagina.

† Vid. Aſtruc. Maladies des Femmes.

referentem detractum, longiore praeſertim detentum mora; pericula e tot arteriarum, minorum quamvis, ruptura inſtantia; lentum, pigrumque humoris ipſius exitum, huic vim conferre ſententiae, atque munire, exiſtimant *; remora tamen in Matrice facilius atreſcere Menſtrua, non in obſcuro haeret, nullimodoque haemorrhagiae, aut ſanguinem vaſorum ruptura ferentium, aut laxitate ortae, ſimilia ejici.

Ex Arteriis uterinis autem egredientia faceſſere optime arguitur: ‘ No where, (differit ‘ Anatomicus praeclarus ille CRUIKSHANKIUS,) ‘ are Arteries more eaſily diſtinguiſhed from ‘ Veins than in the Uterus: the Arteries are ‘ there convoluted or curling; the branches of ‘ the Veins are much larger, and are not con-

 ‘ voluted.

* Per excerni Menſtrua venas credit Bohnius in Circ. Anatom. p. 225. et Etmullerus op. med. tom. iii. p. 49. Santorinus de Catameniis, &c.

'voluted. It happened, that a Woman died
'when her Menſes were flowing; Dr HUNTER
'examined the internal ſurface of the Uterus,
'found it exceedingly red, and loaded with
'Blood; that the principal redneſs was from
'the diſtended and convoluting Arteries. He
'preſſed forward the Blood, which was fluid,
'and which, he aſſerted, never coagulated, and
'ſaw it appear on the ſurface near the extremi-
'ties of theſe Arteries. As this diſcharge hap-
'pened *inſtantly*, and *from the gentleſt preſſure of*
'*the finger*, it could not be *tranſudation*, which
'always requires time, *it could not be from rup-*
'*ture of veſſel.* I have had ſeveral opportuni-
'ties of repeating this experiment, which *al-*
'*ways* ſucceeded in the ſame manner *.'

Nullam inſuper in ſyſtemate regurgitationem evenire in confeſſo eſt; quid enim, ſodes, hoc efficere

* Vid. Cruikſhanks on the Abſorbents, p. 54.

efficere valet proprium? Quid circuitum impediens juſtum morari? Quidve praeſertim in venis deturbare pollet circulationis curſum, ſanguinemve e truncis orbis in pellere ramos vaſorum inopinantes invitum?

Multarum autem actione cauſarum morbida, naturalis haec, et ſalutaris evacuatio turbata reprimitur, aut in toto etiam creberrime ſiſtitur: Hic equidem Menſtruorum latentes recenſere cauſas retentorum minime abs re foret, aut decet etiam, (Amenorrhoeam quia, vel Menſium emanſionem, ſingulatim tractare, nullimodo noſtrum depoſcit munus,) praecipuas ſolum quam enumerare breviſſime liceat, atque obiter indicare, propoſitum quantum exponere annuentes noſtrum; et hae in genere ſunt. Frigori expoſitiones ſubitaneae corporis identidem calidioris, vel ipſo catameniali durante ſtadio, vel recurſus tempore propediem accedente; diſcriminis fere tamen hujus Mulieres inprimis

gnarae,

gnarae, ſemetipſas veſtitu, amictuque denſiore, tueri ſolent.

Animi praeſertim Pathemata profluvii ſtatum haud leviter attingunt, adfectantque ; alia quorum, Timor, exempli gratia, Moerorque minuunt, impediuntque, e quavis, quam levi etiam, atque vili cauſa, oriundi ; ſicut namque Poeta ſuaviloquus, animoque gratiſſimus, jampridem cecinit,

——————‘ Varium et mutabile ſemper
‘ Foemina *.’

Ira contra, Mentiſque inſulſus violentioris, Gaudii immo efferi ipſius vires ſtimulatrices, tam quantitatem ſaepe exaugent, quam Haemorrhagias, funeſtas etiam, atque lethales ſaepe ciere.

Altera

* Virgilii Æneid. lib. iv.

Altera tamen, maximamque certe ſibi vendicans curam, Retentionis gravior ingruit cauſa, e partibus male conformatis humorem promoventibus nata ipſis, repagula ſcilicet, aut Vulvae, Matriciſve imperforatio, γυναικας Graecorum, ατρητας *, Latinorum *imperforatas* †, proferentia.

Hymenis occluſi mora Menſibus, quo libere permeantes evadunt, crebro obſtat: Verae attamen ſuppreſſionis idiopathicae vix exemplum habetur; ſanguinei enim ab Utero legitime parati humoris, adque hanc progreſſi membranam, per Vaginam ulterius tranſitum expedire ſuum, obex mere mechanicus inauſpicato congeſtionem recuſat. Hiſtoriae cujus, crebriores equidem,

* Vid. Galenum de uſu partium.

† Celſus de Medicin. lib. vii. cap. 28. ad Foeminas pertinent, ut in primis, quod earum naturalia nonnunquam, inter ſe glutinatis oris, concubitum non admittunt, idque interdum evenit in utero.

dem, cruoriſque ita detenti, Chirurgi perite admota manu, pellicula invida fauſte diſciſſa, feliciter miſſi, traduntur, quibus morbus dolorificus, in poſterum ceſſans, ſanatus abiit: de re tractantes obſtetrica hiſtorias ejuſmodi frequentes memorant. Unam AMBROSIUS vidit PARAEUS *, cui ſanguis grumoſus, octo ad uſque libras pondo, congeſtus, fauſte miſſus eſt; aegraque in triduo, omni vacua moleſtia, prorſus convaleſcens, ſeſe ſaniſſimam geſſit: Multi quoque Auctoribus enarrantur caſus, quibus cruoris, vi ejuſdem morantis obicis detenti, ad trium, quatuor, ſexve etiam librarum ejecti ſummam; et ſic hactenus.

Hujuſce

* Vid. Ambroſ. Paraeum de Generatione, cap. 43.

Hujuſce molem congeſtionis bene admodum pingit Aretaeus; verbiſque igitur ejus uti, obſecro, ην δε αυλισθεν εν κοιλη χωρη αναγηται αυθις, παχυτερον μεν εωυτου γιγνεται, ου μεν παχυ καρτα, ουδε μελαν, οκοιον αιμαλωψ· πλειον δε πληθει, ως απο αθροισιος· οισι δε αναφεροιτο ευθυς τοδε το ειδος της αγωγης, γυναιξι ως επιπαν, ου καθαιρομενησι ταδε επιμηνια γιγνεται, και εν τησι αυτησι περιοδοισι της καθαρσιος επιφαινεται, και προσθεμενησι επι τησι της αποπαυσιος ισχεται *.

Suppreſſio tamen hic tractata Menſium, ea quae ſolum humore non omnino ex Utero oriunda ſit miſſo, utpote foemineum urgentium genus morborum originem ſtruens: Humor enim intra retentus, non per ſolum partes laxiores, minoremque ſanguini moram objicientes irruenti, ſed per firmiores quoque, immo ſaepius quam remotas, longinquaſque, viam ſibi enixe

* Aretaeus περι αιτιων και σημειων οξεων παθων, lib. 2. tit. περι αιματος αναγωγης.

enixe quaſi parat, atque derepente aegrae miranti erumpit, et

——————‘ Velut agmine facto,
‘ Qua data porta, ruit *.’

Medicum imprimis, quoad hoſce egreſſus vicarios, intendere oportet ſtudium. Exitus fere uſitatiſſimus Haemorrhagia fit levi, e Pulmonibus Haemoptyſi, e Ventriculo Haematemeſi, ex Inteſtinis Entoraghia. Pars revera vix ulla talibus immunis evadit expurgationibus †, pori etiam

* Virgilii Æneid. lib. i.

† Commemorat Ronſaeus in Epiſtolis, Mulieris cui dens molaris eliſus erat, Menſtrua ſingulis menſibus ex alveolis illius dentis prorupiſſe. Ludov. inquit Mercator, quod nos jam ter vidimus, videlicet per minimum manus digitum, et per annularem ſiniſtrae manus, ſingulis menſibus ſanguinem profundi, non copioſum

etiam undique cutanei nuſquam non prorumpentis veſtigia hoſtis cruenti indicant. Bene equidem,

ſum in foemina religioſa quadam, cui Natura menſtruam per Uterum purgationem denegaverat. Alteri quoque certe accidiſſe ſcio, rubore quodam facto in altera maxillarum, ſingulis menſibus menſtruam purgationem; cognovimus etiam aliam, cui unoquoque menſe, ſanguis, licet modicus, per majorem oculi ſiniſtri angulum fluebat; plures per ſanguinis ſputum; lib. i. cap. 7. de Mulier. affectibus. Quibuſdam per os vomitu rejici καλαμηνια refert Hippocrates, lib. 1. περι παθων γυναικειων; unde forſan aphoriſm. xxxii. com. 5. γυναικι αιμα εμεουσῃ, των καταμηνιων ραγεντων λυσις γινεται. Idem et obſervavit Celſus: Dodonaeus narrat menſes ex oculis fluere; Sennertus Praxeos, lib. iii. per Haemorrhoidas Foeminas menſtruis purgari; Bonetus per Nares, et idem Braſſavola; Borrichius per poros cutaneos, idem et Hallerus; Dolaeus per Urinas; Salmuthius et multi, per vomitum menſes erumpere. Ex umbilico fluere Nicholaus Florentinus ſcribit; e vertice Pechlinus; per Mammarum papillas excerni in duabus

 nobilibus

equidem, ſic differens, admonet Hippocrates;

Ει δε και τι παθημα τη γυναικι γενοιτο τη ηδη τετοκυιη, ωςε καταμηνια μη δυνασθαι ελθοντα εν καταρθηναι, τον πονον οισει ρηιτερως, η ει ατοκος η *.

Mulieris

nobilibus docet Amat. Luſitan. idemque Paraeus; Zacuto memorantur menſtrua per pollicem excerni. Cuidam ab infantia uſque ad annum aetatis 24. effluxit unoquoque plenilunio, ex Pollice ſanguis primo quidem ad uncias quatuor, deinde poſt annum decimum ſextum ad ſemilibram, quo fluxu temere inhibito demum in Haemoptyſin conjecta eſt. Vid. Freindii Emmenolog. cap. viii. from the Philoſophical Tranſactions, No. 272. Alteri ex indice, ſingulis fere menſibus, per annos duodecim uſque, ad uncias decem prorupit ſanguis; Philoſoph. Tranſact. No. 171. Ex venis, inquit Hallerus, quod in ſummis mirabile, ſponte apertis, fluxerunt menſes, et in varices diduxerunt aliquando venas; Phyſiolog. tom. vii. tit. de Muliebr. Si autem, Lector, plura poſtulas exempla, auctores praeſertim inſpicias obſecramus obſtetricos, nos equidem ſaltem ſatis deprompſimus, quae rem optime illuſtrent noſtram.

* Vid. Hippocratem *περι παθων γυναικειων*, lib. i.

Mulieris inſuper inprimis caſum Felix tradit Platerus memorabilem, cui, Utero penitus abſciſſo, remotoque, debito Catameniorum recurſu quovis, ſoliti vice fluxus, per anum ſanguinis par effuſa fuit copia, ſalutis commodo quammopere conferens *. Vulnera nequaquam Uteri uſque lethalia eſſe, ne quidem totum ablatum mortem ſemper inferre jamdudum ſcripſit Ægineta, et hodiernorum confirmat experientia.

Tertio quovis recurſu inſtante periodico Menſes pleniores uberius effluere, auctor eſt Aristoteles †, poſt duorum, ſcilicet, menſium curſus, aequaliter ſeſe, aut prope, proferentes, tertius quiſque copioſior prodit praecedentibus, longiuſque identidem manare perſtat, Pliniique ſententia Aristoteli accedere videtur, ſymptomata

* Conſule Fel. Plat. obſervat. med. lib. iii.

† Περι Ζωων Ιστοριας, loc. ſupra citat.

ſymptomata ſuppreſſionis tertia quaque gravius urgere vice, fuſius tunc editis Menſibus; teſtantis *.

Quatenus tamen, Recentiorum hoc experientia ſuſtentatur judicium, inſcium memet fateor. FERNELIUS ſuas profecto adjunxit vires, auctoritate tamen tantum PLINII fretus ipſius †; forſan rectius tamen Numerorum imperio inſulſe in corpora adſcripto imparum, ut Dierum doctrina criticorum febrilium, origo referenda eſt. Numerorum namque imparum dominatum, paene, ut dicere liceat, infinitum, ſummoſque veterum quamplurimi agnovere effectus; In Veneficorum incantationibus, Sagarumque ritubus horrendis, maximam praebuiſſe opem, nemini obſcurum eſt: E tot millibus exemplum ſaltem

* Vid. Plin. Nat. Hiſt. loc. ant. citat.

† Fernelii inſpicias licet Pathol. lib. vi. cap. xvi.

ſaltem unum promere da, noſtrae quanquam diſputationis parum propoſito concinnens forſan, rem tamen allatam lucidius enodans illuſtranſque,

‘ Terna tibi haec primum triplici diverſa colore
‘ Licia circumdo ; terque haec altaria circum
‘ Effigiem duco ; numero Deus impare gaudet *.’

Poetae poetica utantur licentia, Magi magicis gaudeant, Vetulaeque mendaci indulgeant garrulitati ; Medicis attamen nullimodo aurem iſtis praebere concedatur ineptiis, fabuliſque, in Scientiae nobilis praeſertim, atque eximiae, muneribus exercendis.

Anne cum Freindio ſanguinis miſſiones omnes, e quibuſcunque prodeuntes canalibus, in vices κατα φυσιν fluxus morbide ſuppreſſi ſuccedentes,

* Vid. Virgilii Bucolic. Eclog. viii.

dentes, aeque ſalutares erumpere, et Menſtruorum nomine aeque inſignitas haberi *, conſentiundum: Suppreſſio e Geſtationis, aut Nutricatus ortum trahens ſtatu, utpote quam maxime Naturae conſentanea, ſilentio prorſus praetereunda eſt.

CAP.

* In Emmenologiae cap. viii.

C A P. III.

DE MENSTRUORUM USU.

QUIBUS autem uſubus inſerviunt Catamenia, haudquaquam, ut videtur, clare noteſcit; ad Foetus nutritionem conferre, atque incrementum, pleriſque arridet; huic fortiter refragatur ſententiae,

1*mo*, Quod repente irruentis, poſt conceptum, ſuppreſſionis nequaquam eruere valet cauſas; vix enim in primis conceptionis ſtadiis, vel quinquageſimam ſanguinis partem abſumere credendum eſt Foetum, quo menſibus uti provectioribus depoſcit Geſtationis; hinc vel initio

nimiam,

nimiam, vel poſtremo omnino exiguiorem, eſſe copiam admittas neceſſe eſt.

2do, Animalia praeterea, Menſtruo admodum deſtituta fluxu, partus, non tantum, aeque ac Mulieres, ſuos [redacted]; ſed Abortui quoque minus obnoxia ſubjici, omnibus notiſſimum.

3tio, Hiſtoriae inſuper Mulierum per menſes poſt conceptum duos, treſve, aut plures etiam, menſtruantium quarundam, paucarum etiam, per totum Geſtationis decurſum *, narrantur, quâvis abſque Prolis aut noxa, aut incommodo:

* Plurimis nutricibus etiam ordinatas purgationes fluxiſſe vidimus, et multis Utero gerentibus, Jacob. Sylv. de menſ. Mulier. Vid. Mauriceauxium traité des Femmes groſſes et accoucheés, p. 155. caſum ubi mulieris poſt conceptionem per duas menſtruantis vices tradit.

do *: His, quaeſo reſpondeas, quomodo Partum, Menſtruis, ut fertur, tantum enutritum retentis, ad Puerperium uſque, adve tres etiam menſes educi potis eſt.

4*to*, Aliquas, quae Catameniorum nunquam paſſae ſunt eluviem, extra dubitationis ſiſtitur aleam † concepiſſe, ſteriles quanquam, fatebor, plerumque, et validos rite enixas eſſe partus: Puellae

* Vid. Mauriceauxium, La Motte, Hallerum, &c. Gravidae ſaepe largiores menſes, inquit Junckerus in Conſpect. Phyſiolog. tab. 24. patiuntur ſine tamen Foetus detrimento.

† Quod ſi haec Menſtrua purgatio conceptui promovendo ita eſſet neceſſaria, nullae certe conciperent mulieres, niſi quibus fluxerunt menſes, quod quidem et experientiae, et hiſtoriae medicae prorſus repugnat. Friendii Emmenalog. cap. ii. Quae his Menſtruis carent, ſteriles magna ex parte exigunt; verum fieri poteſt,

Puellae etiam ante primum ἐπιμηνίων exordium, compreſſae praegnantes abiere * : Praeterea tra-

duntur

ut aliquae, etiam ſine horum profluvio, concipiant. Jacob. Sylv. de Generat. Satis hactenus frequentia exempla ſunt Foeminarum, quae aut totam per vitam ſuam, aut certe multis annis, menſtrua purgatione abſque detrimento caruerunt, ut etiam foecundae ſint, teſtatur Hallerus. Obſervatum etiam, inquit Sennertus, quaſdam concepiſſe quibus Menſtrua nunquam fluxerunt; tom. 3. op. med. ej. p. 50. Mulierem quandam nunquam Menſtrua paſſam fuiſſe, et tamen peperiſſe duodecies, ſcribit Rondeletius de method. curand. morb. p. 24. Joubertus quoque Tholuſanam quandam foetus decem et octo enixam fuiſſe ſine Menſium profluvio, auctor eſt, de popular. erroribus, lib. ii. Similiter narrat ſe noviſſe quandam, quae ſibi ſancte affirmavit, ſe nunquam fluxu menſtruo laboraſſe, tum durante virginitate, tum etiam ipſo in Matrimonio, in quo tamen ſeptem liberos feliciter peperit, in puerperio quoque lochia exigua habuit; Fabricii centur. obſ. 41.

* Nonnullae Puellae quae adhuc per aetatem non

purgabantur,

duntur quae catameniis e toto carentes, Matres poſtea fauſtae evaſere, e quibus Scripta ſacroſancta exemplum quam notatu praeſtant dignum; Sara enim, jam nonogenaria, Abrahamo nil tale praeſtolanti, filium peperiſſe traditur, menſtruo jampridem exacto profluvio.

5*to*, Quo, ſodes, humor a veri longe ſanguinis abhorrens dotibus, nutriente quidem, atque alente privatus parte, coagulabile nempe Lympha *, pabuli officio fungi idonei valet?

Haec igitur a ſupradictis inficientibus ruat opinio opus eſt. Secretionem tamen hanc Generationis aliquod obire munus grave annuimus; quid autem, aut cujuſmodi, ignotum ſane.

Benigniſſimis

purgabantur, generare tamen viſae ſunt. Vid. Pauli Zacchiae quaeſtiones med. legales, lib. iv. tit. de Virginitat. et Stupro.

† Hoc celeberrimi periculis arguitur Hunteri.

Benigniſſimis adverſatur Naturae placitis, nil fruſtra, nil inutile tentantis, Foeminas humanas tam aliter charas, tam gratiâ ſublevatas caetera, tanto ſubjici incommodo, atque malo incaſſum; fortaſſe et inter arcana, non retegenda, premitur ſapienter, nam

' Multa ſacro tegit involucro Natura, nec ullis
' Scire fas eſt mortalibus omnia *.'

C A P.

* Lucret.

C A P. IV.

DE FLUXUS MENSTRUI CAUSIS.

HIS, ſicut fert depoſcitque noſtri ratio muneris, quoad Menſium indolem, Fontem, uſumque, praepoſitis, ad alteram nunc deventum eſt operis partem, lubricam ſane periculoſaeque plenam aleae, altas ſcilicet abditaſque, fluxum moventium catamenialem cauſarum intrare latebras. Cauſae namque tam diſcrepantes, diſtanteſque, in hujus enucleationem phaenomeni a viris fictae celeberrimis cogitantis ſeſe exhibent menti, quam incautam, imperitamque abducere, tanta quia veſtitae doctrina, tantaque munitae facundia. Quaedam autem ‘vix aſpera rumpentes fata’ in lucem magno cum

cum conatu ſeſe intulere, atque ludibrio undiquaque adverſantibus habitae, citiſſime penitus obrutae aut hoſtium vi, aut ſua delapſae infirmitate, interiere. Rariores autem, aut alicujus ſuffultae diſertiâ aemuli, aut adverſantium impotentiâ, ad uſque noſtros permanſere dies, nec maximas Auctores inter rixantes concitare deſuere turbas.

Harum praecipuas breviter recenſere ſtat, atque, quoad ſinunt acuminis ingenia, ſcrutari: Tantum capeſſenti inceptum tribuatur venia, ceſpitanti concedatur indulgentia.

Ex ordine ordiri prolato arridet: Theoria idcirco vetuſtatis primum obtinens locum, ea, quae Aristoteli revera debetur *, Asclepiadi aliis quanquam, aliis Erasistrato adſcripta.

I.

* Vid. Ariſtot. περι Ζωων γενεσεως, lib. vii. περι καταμηνιων, cap. ii.

I. Lunae vires attrahentes. Lunae in mare poteſtatem annotanti fluxus agitantis refluxuſque, periodumque recurſus ſolitum Menſtruorum, dierum viginti octo, Menſiſve lunaris ſpatium complectentem, haec ſententia inſulſa equidem, atque futilis, ſeſe obtulit. Lunam quoque in morbos multos, qui intermittentes exacerbationes ſubeunt, maxime valere, ut in Mania atque Epilepſia, plerique veterum exiſtimarunt; merito autem inter diſtinguendum ea, quae *cum* Phaſibus fiunt, eaque quae *per* illas efficiuntur * ; vix morbus autem eſt in quo non aliquis ordo, ſtatus, periodusque obſervantur, ut in Febribus pleriſque evenit. Quis autem hoſce Lunae reſpicere quadras nunc autumat temporis?

1*mo*, Quare non, hujuſce ſectatores ſententiae rogatos vellem, cunctae ad adamuſſim eodem menſtruant

* Junckeri Conſpect. Phyſiolog. tab. xxiv.

menſtruant tempore? Rem ſeſe longe aliam diverſamque gerere nemini non liquet; Excretio namque in Apogaeo, aeque ac in Perigaeo contingit lunari, ſingulis et diebus, ſingulis etiam, abſque diſcrimine, horis: qui fit, quod quamplurimae hiſce obtemperare urgentibus juſſae legibus recuſant, imperioque mandatae cedere indignantur?

2do, Aliquas quinque per terminum hebdomadum, vel ſex etiam, fluori catameniali liberas ſupra memoratas enumeravimus. Lunam in has dominatum exercere nullum patet: Contra traduntur juſto ſaepius menſtruantes, et Naturae legibus lato quaſi tempore, omni nempe menſe dimidiato, triumve termino hebdomadum, πληθωρικαι praeſertim, atque libidinoſae; hae fluxus certe impatientes, Deae ſerenae expectare praecepta prorſus renuunt. E tot autem quo melius excedant anguſtiis, vim hanc benigne menſtruificam in tantum Vetulas dum

Pleni-

Plenilunium inſtat, in autem Juniores dum imperat Novilunium, effectus agentem edere, effatum unde iſtud, irritum imprimis, atque inſulſum, ortum trahit, fluxus exprimens tempora,

Luna vetus vetulas, Juvenes nova Luna depurgat.

Sed quid plura? Cur pluribus tales refellere, anileſque nugas, opus eſt verbis? Annon ὑποθέσεως ſeſe apertas ſatis, atque claras, ineptiae reſolvunt? Certe equidem, ni viri viribus celeberrimi Meadii parumper ſuſtentata propugnatur ſententia *, abdita quadam Lunae actione, Aëris fieri quandam dilatationem, ſanguinem idcirco iter ſibi per Uteri diſtenta, cedentiaque vaſa, preſſione diminuta atmoſphaerica, enixe ſtruere, ducentis: Objiciendum autem occurrit,

* De Imperio Solis et Lunae, in op. med.

1mo, Nequaquam iſtiuſmodi dilatationem revera evenire.

2do, Neque, ſi argumentandi ſolum conceditur gratia, talia edere potuit.

3tio, Manca inſuper haec claudicat ſententia, cur, non fere annum quartumdecimum erumpentia, tardantia prodire Menſtrua cunctantur, dicere nequit: Foemellae autem tunc Vitae temporis ullius cujuſvis majus obnoxiae ſtimuli potentiae ſenſiles fiunt. Auctor autem, horum nullimodo inſcius, vim identidem fermenti cujuſdam graviter incuſat.

Summa igitur, concedas certe, dictorum, Catamenia a Luna nil, niſi nomen, accipere arguit, a recurſus termino, potiuſquam cauſa hac excitante, inſignita *.

II.

* Vid. Liſterum de Humoribus.

II. Galenus ſuam quoque, quoad Menſium cauſas moventes, publici fecit juris ſententiam, πληθωραν corporis univerſam increpans: Opinio tanti citiſſime increbuit viri, nominumque adauctata celeberrimorum tot fama inſignium, facundiâ ornata, atque ſcientiâ, ad noſtra uſque ſuperſtes invaluit tempora, vireſque indies acquiſiſſe plus pluſque eundo videtur, Freindii, Boerhaavii, tutela nobilitata. Nullimodo autem inexpugnata ſtat, aut indomita, miſſilibus enim hoſtium undequaque petita, ſupplices dare manus, ſeque victam dedere cogitur.

Argumenta utramque diſceptationis fulcientia partem recenſeamus; (ne minimo πληθωρας cauſas indolemve, noſtris niſi inceptis adſpirantes quantum, enodare aggredientes); Praecipua quorum haec ſunt.

1*mo*, Sexum ſequiorem e Naturae legibus ſanguinis majorem ſibi parare, quam Corporis inſervire

inſervire uſibus poſtulatur, copiam, Vitae ergo inertis deſidius actae, eaſdemque ob cauſas, per Cutem *, excretoriave ulla, tam, quam viri, fuſe vacuari renuere, hinc manifeſto ſanguinis in habitu quantitatem nimis augeri juſto, πληθωραν igitur veram ortam gigni: Haec, aiunt, fieri, Mulieres quia robuſtiores, impigrae, egenaeque, menſtruum et parcius et rarius ſimul edunt profluvium, immo nonnunquam prorſus abeunt hac immunes eluvione, pro rata per Cutem difflantes, aut excreta, parte ingeſtorum.

2do, Puellas citius incrementum nactas Pueris pubeſcere, et ad ακμην provenire debitam.

3tio, Praegnantes, Nutriceſque fere menſtruo carere fluxu; illis namque in Foetus ſubſidium, nutritionemque comparari, his autem in Mammarum

* Vid. Sanctorii Medicin. ſtatic.

marum lactis praebentium ſecretionem ſuppetias ſanguinem abire redundantem opinantur.

4to, Egreſſus, Menſibus diu a morbo ipſis retentis, vicarios opem haud levem huic conferre ducunt ſententiae.

5to, Denique, Uterum ſitu ſuo inferiore, pendenteque, vaſorum et numero adeuntium, et laxitate pollentem, talem optime congeſtionem, aiunt, amovere conſtitui.

Reſpondendum vero,

1mo, Quid in cauſa eſt πληθωραν ſecundum circiter aetatis ſeptenarium, periodumve, quo effluunt Menſtrua prima, ſolitum oriri, annon Puella, ſodes, quae abſolutiorem, quam temporis Puer ejuſdem, comparaſſe dicitur ſtatum, pari quoque ratione ſanguinem ſibi parat? Corporis incrementum, hanc et poſcere redundantiam,

dantiam, et factam, fortaſſe dicas, abſumere. Statura tamen Foeminae, haud dum perfecta, neque Corporis in perducitur finem, ſtatim ac Pubertatem nanciſcitur.

2*do*, Plenitudinem nimiam vaſcularem fac Menſes elicere diſputationis ergo: Qui fit, quod infirmiores, atque marceſcentes, quae ne minime quidem ſanguinis, pro viribus, conparare majus finguntur, Catameniis ſaepe, ac Saniſſimae, atque validiſſimae, ex ordine rite laborent?

3*tio*, Symptomata quae ſuppreſſionem et recentem, et veterem famulantur, e quavis genitam cauſa, πληθωρας univerſae indicia minime dubia habita, per dies urgentia paucos infeſtant tantum, tuncque gradatim, omni omiſſo fluxu, levata, ſaepiſſime aut minuuntur, aut omnino penitus etiam tolluntur ſponte, iis quoque, quibus longius cohibitis Catameniis, nullus e par-

tibus

tibus egreſſus in vicem ſuccedaneus quibuſcunque prodire evenit: a Plenitudine autem ſi haec revera exſtiterant ſigna, mala et creſcere oportet, et aegram eo uſque, e Genitalium donec ſyſtemate plenior Menſtruorum effluxus ſanaſſet, torquere; quam longe ſeſe res habet diverſam, fauſtius equidem, omnibus patet.

4to, Cur non Venaeſectio brevi ante recurſus tempus inſtituta debitum, ſanguinis minuendo copiam, aut Haemorrhagiae, aut ulla quaevis auctior humoris evacuatio, fluxum penitus cohibeant, πληθωρας ortum enim efficienter praevenire gaudent.

5to, Denique, quod maximi eſt ponderis, arguitur, humoris copiam ejecti minime hanc amandare plenitudinem ſatis eſſe, neque inſuper, egreſſum ob tardiorem, menſura enim, tres fere quatuorve complectens uncias, ad ſex rariſſime

exurgit:

exurgit: Quomodo, dic quaeſo, expurgatio tantula, in diebus praeterea totidem facta, πληθωραν queat amovere generalem? Stillicidio enim emittitur, atque guttatim. Laxiori vaſorum Matricem adeuntium texturae atque debiliori, omni ſanguinis cedenti nixui, noſtrum impertiri conſenſum nequedum placet.

Supra igitur adducti dictis, hujuſce noſmet Doctrinae aemulos adnectere minime arridet gentium.

III. Democritus atque Parmenides jampridem ſententias tenuere ſuas *, a Fermentorum theoria haud multum, ut videtur, abhorrentes: Illi, quia Mulieres temperamento praeditas calidiore, ſanguinis quoddam fervidioris genus, et acrioris, gignere duxerunt, qui accumulatus, praeterque auctus Naturae juſtum, acrimonia

* Conſule Hieronym. Mercurialem de morb. Mulier. lib. iv. cap. 1.

acrimoniâ uterum ſolâ irritatum ad hujuſce emiſſionem ſuſcitare excretionis. Quatenus Fermentorum menſtrualium doctrinae ortum haec, originemque praebuere, dictu difficile eſt admodum, quae, Philoſophia fervente Chemica, valde inter increbuit Medicos, neque Patronorum expers fidelium *, acerrime ſuſtentata invaluit: Ædificium totum autem, quam prave ſtructum, errore fulcitum, atque inſcitia, jamjamque nutitans, funditus evertere in promptu eſt.

1*mo*, Quomodo enim, enixe obſecro, ubique, Fermentum iſtud tam inſignibus, tam potentibus ditatum viribus, opertum latere fingemus, annos donec Puellae adeptae puberes, ſeriuſve nonnunquam, miranti, ſeſe derepente offert? Quibuſve de permotum elicetur cauſis? Quae

 in

* Vid. Baylii opera; De Graafium; Mich. Etmullerum, &c.

in menſtrualis generationem humoris materies vaganti ſemet obviam facit idonea? Quibuſve de ſcatens fontibus?

2*do*, Fac eſto: Puta, ſi placet, fermentationem iſtiuſmodi per unum ſolum temporis incipiſſe punctum, quid in cauſa eſt, quod, non eo agat uſque, maſſa donec ſanguinis tota permeantis, atque Fluida corporis cuncta caetera in ſuam, ut in aliarum ſpeciebus evenit fermentationum, indolem convertantur propriam?

3*tio*, Fermentum autem ſui eſt generis*? proh dedecus! quale eſt? Percontor ſcepticus, quaſve obtinet proprietates? Quam ob cauſam per periodos duntaxat, alioquin effraenata acie, breves ſaevit? Suppreſſa omnino expurgatione, quid de hoc potenti agitur Fermento? Quo abiit

* Fermentationis ignotae beneficium in Menſtruationis ſubſidium evocatur; Ramazin.

abiit fallens, auctore HALLERO *, ſciſcitamur? Quo ſeſe Geſtationis confert tempore? Quo denique modo, mucoſa omnia ubi, blandaque inſunt, in Matrice paratur?

Haec igitur falſitatem ſatis detegentia hanc in plures amandant Theoriam.

IV. Nunc ſententiam de cauſis Catamenia excitantibus pendamus alteram, ſpecioſam admodum equidem, atque diſertam. Mens autem tantorum munitam virtute defenſorum aggredi reformidat. A SIMPSONO excuſſa eſt et maxime increbuit, maximo ingenii ornata acumine, Doctrinaque famâ indies aucta invaluit, Plethora ſcilicet localis, ſeu congeſtio vaſa Uteri ſolius pleniora infarciens. Imprimis, ut fieri ſolet, argumenta ponamus ab aemulis deprompta ejus,

1mo,

* Vid. Halleri Phyſiol. tom. vii.

1*mo*, Venarum, periculis Cliftoni Wintringhami celebratis, ingenioſis ſane, atque ſolertibus freti, Juniorum denſiores firmioreſque tunicas, quam arteriarum una ſerpentium eſſe ducunt: Venaſque haſce, valvularum expertes, ſanguinis tardare curſum, et lentiorem reddere: Ob majorem igitur a venis oppoſitam reſiſtentiam, libera cruoris ex arteriis impeditur via majus juſto idcirco diſtentis. Hinc donec ad Vitae circiter medium adventum eſt tempus, ſyſtema arterioſum plenetudine laborat adfectum; infarctionis tamen hujus finis obrepit tandem; arteriae enim creſcentes eandem a fluidi perpetua preſſione permeantis denſitatem, ac venae, conſequuntur: Durante inſuper ultra cauſa eadem, feneſcentibus venoſo validius firmiuſque redditum ſyſtema arteriale, plenitudinem infert venarum.

2do, Dolores lumbares, atque ſymptomata Menſtruorum comitantia eruptionem caetera, πληθωραν in regione ineſſe uterina, ut aiunt, probe incuſant.

3tio, Utero ſerius abſoluto atque adaucto, fluidi in cavitatem perpetuo deponi quiddam, et vaſcula hoc exhalantia laxiora, diuturnâque tandem infirmata actione, gradatim tam dilatari patula, quam ipſum tranſmittere ſanguinem, congeſtionemque localem, a generali longe diſparem, denuo obtineri teſtantur.

4to, Sanguinis autem, his oribus quamdiu effluit patulis, in uterina itineri vaſa reſiſtentia minuitur; dilatationis igitur ſublatâ cauſâ, vis tunicarum vaſorum contractilis intendens, lumina eorum occludens, anguſtiora reddit, fluidorum ſolum tenuium, atque ſeroſorum tranſitum concedentia, ad ſanguinis quia inhabilia prorſus:

prorſus: Ideoque menſtrualis ſtatuitur modus effluxus: Iiſdem poſitis quoque, quam ob rem menſtruum parcius praebent foeminae robuſtiores fluorem, enucleare aggrediuntur.

Objicitur autem valde,

1*mo*, Impar vaſorum ſanguinem ferentium robur nullimodo certum probatur, pericula enim Wintringhamiana, quibus praecipue nititur, de hac inſtituta re, minimi quoad aeſtimanda ſunt pretii, molem materiae tantum actualem vaſorum demonſtrantia. Fingamus autem paulisper ita eſſe: Annon eandem etiam obtinere ante primas Menſium eruptiones inaequalitatem ducere liceat? Quare tamen aequali tandem reddita denſitate, annum ſcilicet circiter trigeſimum quintum, vel ante, non Fluxus penitus quieſcit ſuppreſſus? Cur plenitudine nimia

mia in arteriarum ſuccedente venoſa Catamenia prodire perſtant ?

2do, Huic merito objicitur, ſymptomata quae πληθωρας plerumque ſeſe adjungere ſolent comites, infarctioniſque ducuntur ſigna uterinae, Dolores ſcilicet per Lumbos, perque Pelvim erratici, crebro ſpontanea evaneſcere : Hic, ſi plenitudinem eſſe localem damus, effectus, remota vero cauſa, praeſens ingruit. Ubi gentium, quaeſo, ſanguinis ſupervacanea iſta copia, humoriſque redundantis, ſtabulatur ? Quove abiit ? Proximus nequaquam recurſus Menſtruorum pari auctus ratione prodit, quod menſuram quoque longius detentam exaequet ?

3tio, Expurgatio quoque haecce non raro talium expers malorum ſit.

4to, Si ab oriantur Menſtrua congeſtione topicali, evacuationem ſymptomatum ingruentium confeſtim

confeſtim adventum ſequi oportet, fere tamen, nihili habita hujus praeſentia congeſtionis, vix debitum antevertit tempus.

5to, An Rationi conpar Uteri vaſa tamdiu laxa atque eſſe dilatabilia, quam omni cedentia vi illatae, viam uſque ſanguini praebere liberam irruenti? Quomodove, obrepente Senio, infirmitatis ſtatu, tonum tandem recuperant?

Sic differere muneris poſcit officium invito: Juniorem enim, Theoriam nominum tam ſummorum inſignitam ſubſidio, et meritiſſime colendorum tutelam ſibi arrogantem, aggredi, niſi quam diffidenter, decet, HALLERI praeſertim immortalis, cujus opera aeternam conſcivere famam, maximis cum laudibus in poſteros Auctorem traditura; namque,

‘ Exegit monumentum aere perennius,
‘ Regalique ſitu altius Pyramidum,
‘ Quod non imber edax, non Aquilo impotens
‘ Poſſit diruere, aut innumerabilis
‘ Annorum ſeries, aut fuga temporum *.’

CULLENUS praeterea ipſe famigeratiſſimus, ſi non fallor, ſub eodem fortiter militat vexillo; pace igitur viri tanti, haec proferre auſi ſumus, quoniam, quo mens uniuſcujuſce fert, dicere hic venia conceditur ampliſſima, a Profeſſore praeſertim noſtro illuſtri; eſt nam

‘ Vir bonus, omne forum quem ſpectat, et omne
‘ tribunal.
‘ Avertit morbos, metuenda pericula pellit †.
‘ Da ſpatium Vitae, multos da, Jupiter, annos,
‘ Rari quippe boni; vix ſunt numero totidem, quot
‘ Thebarum portae, aut divitis oſtia Nili ‡.’

* Horatii Carmin. od. xxx. lib. vi.

† Horat. Epiſtol.

‡ Juvenalis Satyr.

Noſtrum et hic quoque Tuo condecorare Nomine petenti opuſculum, fas ſit, Decus Medicinae, AMICISSIME SAUNDERS, neminem in Scientiae peritiâ, aut virtute omni ſuperiorem intuenti: Animi in Te, Praeceptor ſagaciſſime, gratiſſimi gratias ago: Te enim Duce, Tuis auſpiciis tutus, Tuoque exemplo adductus, Medicinae incubui ſtudiis, Tuiſque praeceptis, aureis equidem, edoctus; Beneficiorum in me collatorum uſque memoriâ benignitatem proſequar charâ; parce, precor, a Sententia Tua aberranti.

V. Pauliſper diſertum audiamus EMETTUM, aliam quam longe ſupra dictis diſtantem, ſententiam proferentem *; ille enim Menſtruorum, Libidinis viribus effraenatioribus ſtimulantibus, inque Veneris gaudia praecocitati, cauſam adſcribit primariam, et hoc in modo opinatur,

1mo,

* Vid. Diſſertationem ejus, ut opinor, inaug.

1*mo*, Circuitum, Pubertatis circiter tempeſtatem, in uterina auctiorem evadere regione, majus idcirco ſanguinis in ipſam advehi Matricem.

2*do*, Sanguinem, hoc delatum modo colligi, ibique per aliquod manere temporis, quibuſdam accumulatum ſinubus, e quibus tandem, venerearum ardente cupidinum aeſtro, Uterum exſtimulatum, Menſtruorum forma, excernere.

Huic autem noſmet adjungere ſententiae diſſidentes nequaquam arridet. Auctor enim deceptus erravit; his permotus talia diſſerere potiſſimum adducor.

1*mo*, Quia nec cupidinis ardor effraenatior Puellarum juniorum tam animis alte inſeritur, quod profluvium excitare valeat menſtruum: Laſciviores equidem Foeminas, atque ſalaciores, fuſius

fuſius modeſtioribus plerumque menſtruare, conceditur undique, cauſa autem potius, quam habenda effectus.

2do, Effectus praeterea, Cauſae, ſi diſputationis ergo datur, fere quam maxime evadit impar, Nymphomaniâ enim laborantes ſalaciſſimae, Amenorrhoeâ quoque identidem afficiuntur.

3tio, Hypotheſis inſuper multiplex congeſtionem quoque adeſſe topicalem poſcit.

4to, Foeminas, aut accedente Fluxu menſtruo, aut perſiſtente, a Maſculorum congreſſibus penitus abhorrentes cunctas averſari, clarius notum.

5to, Brunonis doctiſſimi nullimodo ſententiae indulgere arridet, Catamenia pubertatis non plerumque antevertere tempus, quia tunc, per-

fectiore

fectiore Mente, idoneus conſocientur notiones * ; Fatuae enim, iiſdem deſtitutae Cupidinibus, eodem ardore, aeque ac caeterae legitime Menſtrua effundunt, idemque Foeminae caſtiores, quas non perpetuum concubitus deſiderium, aut illecebrae laceſſunt.

6to, Menſtruis fere carent Praegnantes, nondum Veneris derelinquentes caſtra, atque Nutrices, quae Amoris juſſis, minime abſtinentes, ſalacibus ad ſatietatem uſque obſequi alliciuntur.

7mo, Manca praeterea ſententia eſt, vacillanſque claudicat, Anatomicorum praeſertim repugnans ſcientiae ; ſinus namque iſti, exquiſitiſſime quanquam plurimorum indagatione quaeſiti, nunquam adparent ; fabricae hinc ipſius Uteri parum

* Conſule Brunonis Element. Medicin. edit. ult.

parum intelligens, in errorem Auctor deceptus irruit.

Praecipuas itaque ſic hactenus de Catameniorum cauſis ſententias expendimus, omneſque imperfectas eſſe, leveſque docuimus: Cuncta autem enumerare de hac auguria re, nec officium depoſcit, nec propoſiti ſinit ratio noſtri; multa ſunt enim, innumera poene dixeram, praemature obruta, et Dies namque edidit, et Dies delevit. ASTRUCIUS hypotheſin effinxit ſuam *, longe Uteri ſtructurâ, facem ferente Anatomiâ, abhorrentem, vaſa ejus vermicularia, appendiceſque venoſae Lympha repletae, Matricem urgentes, adque menſtrualis ſtimulantes excretionis expurgationem, nullimodo ſeſe cultris rimantium obvias faciunt. Aliae denique Auctorum catervae alia finxerunt: Nonnulli autem rem enucleare prorſus deſperantes nodum ſecare

* Vid. Maladies des Femmes, tom. i.

ſecare Gordianum fruſtra tentarunt, negotiumque totum divinae auxilio comiter inſtantis Providentiae, omnino adſcripſerunt, ſed,

'Non Deus interſit, niſi dignus vindice nodus
'Inciderit *.'

Ante tamen, quam quae nobis diu cogitantibus, atque graviter, Theoriam proponamus, quae veri videtur tenacior, Uteri prius ſicut multis deſcriptum adſpectum ſecantibus recenſeamus.

SPIGELIUS internam ejus ſuperficiem confertis, quoad praecipue fundum, vix aliter, niſi Menſibus fluentibus, obviis, ſtipatiorem pingit vaſculis †. MAURICEAUXIUS in Mulieris cadavere, ipſo durante fluxu, emortuae vaſa uterina inſigniter patula, hiantiaque, oribus in fundo ſuis

* Horat. de Arte Poetica.

† Lib. viii. de hum. corp. fabr.

ſuis plane terminantibus vidit *. MORGAGNII dicta, Uteri fundum, in enectarum quarundam, Catameniorum identidem laborantium fluxu, cadaveribus, maculis conſitum frequentibus, ſanguinolentis, probant †. Intima Matricis, teſtante inveſtigatore inprimis ſcito WINSLOWIO, cavitas, villo quaſi quodam, frequentibus minimorum ſanguine tinctorum vaſculorum oſculis, atque innumerabili paene ſerie, confluentium facto, iis quae Menſtrua ſubeuntes e medio derepente tolluntur, ditatur ‡.

VI. His igitur praepoſitis, SECRETIONE VERA, aliis in corpore glandularibus undique ſimile peractis, Menſtrua elaborata eſſe aſſerere ſtat ſententia, his praecipue adductus, nuper dicta ſcatentia

* Maladies des Femmes groſſes et accouchées, liv. i. ch. 10.

† Vid. Adverſar. Anatomic. ejus.

‡ Vid. ejus Expoſition des corpſ. hum.

ſcatentia Uteri ipſius intrantia cavum, ibique terminantia foraminula, ora revera ductuum huic inſervientium Secretioni, ducens.

1*mo*, Vaſa, quae Uterum adeunt ſanguifera, et mole inſignia majore, et numero, plus deportare ſanguinis conſtat, quam ad ſolum viſceris nutrimen neceſſarium: Additque vires, ſolito convolutiora, majus tortuoſa, atque ſinuoſa, Glandularum adinſtar aliarum vaſorum, eſſe.

2*do*, Omnia corporis fluida hanc confirmant convenientiam, propriis, quo propriis fungantur officiis, ſecreta Glandulis: Bilem referam, aut Salivam, Semenve? Glandulae enim in Utero ſitae parvae, atque frequentes, Muci tantum, Humoriſve blandi copiam affatim ſubminiſtrant, in omni ſicut membranacea intus inducta tunica cavitate fit, Tracheae puta, aut Æſophagi cavum.

3*tio*, Fluxus ipſe menſtrualis Lymphae et anteceditur miſſione plerumque, ceſſanſque eâdem excipitur.

4*to*, Illuſtris potiſſimum Hunteri pericula, quae humorem menſtruum a Sanguinis veri abhorrentem dotibus, coagulari pertinaciter renuere arguunt, et hanc quamplurimum adjuvant ſententiam, ſtabiliuntque; neque enim quavis remora ſubſiſtens mechanica, aut objice, unquam rite coagulatus exire dignatur, ad enim ſummum grumoſum ſeſe obfert, Sanguinis idcirco propria, qualitateſque reſpuens ſolitas: Qui enim Cruor in ullum effuſus cavum, detentuſque, niſi concretus, detegitur?

His igitur, ut decet, evictis, quae ad hanc poſtulantur Secretionem, atque praeſunt, haec ſunt, 1*mo*, Uteri Conſtitutio idonea. 2*do*, Ductuum humorem ferentium lumen non impeditum

tum, cavitaſque libera. *3tio*, Aetatis periodus conveniens habiliſque. Haec equidem maniſeſte praecipua, et parant, et adornant Copia opportuna Sanguinis forſan addenda eſt.

Partium diverſarum corporis evolutio et orditur, et incrementum gradatim perficitur, Corpuſque lentis tantum paſſubus abſolutum expletur. Vaſa primo exſeruntur Capitis, Trunci denuo, Extremorum proxime, a Cordis viribus longius diſtantium excitantibus; Organa poſtremo magnum Naturae opus peractura, Generationis nempe munera, in Foeminis Uterus, in Maribus Teſtes, abſolvuntur, qui officiis vix niſi ad Pubertatis ακμην idonei fungi ſuis evadunt. Foeminae autem hunc nactae ſtatum, non Geſtatione impeditae, aut Nutricatu, nec ullius cauſae actione morbificae, ex ordine debito, juſtiſque perſtat legibus fluxus: Similiter quoque Puero exorditur Seminis ſecretio, Teſtibus

bus tunc temporis ad proprii muneris opus aptis redditis.

Noſtram ſic propoſuimus ſententiam,

'Si fuit erratum cauſas habet error honeſtas
'Adde fidem, nulla parte pigendus erit *.'

His igitur ad finem fauſte perductis, meam qualem qualem publici faciam juris dolens cogor opellam, imperfectam ſane agnoſco: Non opus autem ipſum, ſed Auctoris vires, non tentamen, ſed aggredientis voluntatem reſpiciat quiſque benevolus obſecro.

Reſtat

* Ovidii Heriod. Epiſt. vii.

Reſtat autem quo animi ſummopere benefici-orum memoris officio fungar, SOCIETATIS REGIAE MEDICAE EDINENSIS SOCIIS grates perſolvere gratiſſimas: Semper cum recordabor gaudio temporis ſummo, quo me ſodalem adjungere facultas comiter facta fuit; uſque maxima cum voluptate Juvenum, doctorum admodum, atque ſolertium coetus, ſitiente ubi avidus aure Scientiae omnigenae, Medicinae praeſertim, praecepta inhauſi, atque diſceptationibus interſui diſertis admodum, atque facundis, reminiſcar.

Honoris Praeſidentis ad quem ſuffragiis evectus fui veſtris, SOCII DIGNISSIMI, Pectus hoc

noſtrum,

noſtrum, ‘ hos dum ſpiritus regit artus’ gratiſſimam ſemper fovebit recordationem. Floreat SOCIETAS VESTRA, fama per orbem notiſſima, in aeternum floreat, Gloriamque ſemper retineat, qua hodie inſignita fruitur, nullo delebilem aevo. Me vobis devinctiſſimum, vobis amiciſſimum confiteri gaudeo.

Valete, SOCII DILECTISSMI, valete,

‘ Ante leves autem paſcentur in Æthere Cervi,
‘ Et freta deſtituent nudos in littora Piſces,
‘ Ante, pererratis amborum finibus, Exul,
‘ Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim,
‘ Quam noſtro veſtri labantur Pectore vultus *.’

* Virgilii Bucol. Eclog. 1.

F I N I S.